

TO GAVER TIL LANDSARKIVET I KØBENHAVN.

Af *Holger Hansen*.

Fra to af det københavnske Landsarkivs faste Stok af Gæster har dette i den senere Tid modtaget værdifulde Gaver, nemlig fra fhv. Overpostkontrollør *Fr. Olsen* og Lærer *Niels Stenfeldt*, to Arbejder, som her skal henledes Opmærksomheden paa.

I gamle Dage, før Landsarkiverne blev oprettede, da de gamle Kirkebøger laa rundt omkring i Præstegaardene, var disse uerstattelige Kilder til Slægternes Historie her i Landet udsatte for at ødelægges ved en eller anden ulykkelig Hændelse af Ildebrand, af Uvejr, af Fugtighed ved Opbevaring i Kældere eller paa Lofter, hvor der var Adgang for Regn eller Sne, eller ligefrem ved daarlig Behandling. Mange af dem er derfor i Aarenes Løb gaaet til Grunde. Man samlede i 90erne de kostbare Bøger i Landsarkiverne; nu var de sikrede mod Ild og Vand. Men der opstod en ny Fare for dem, Faren for at blive slidt op. Tidligere laa de upaaagtede i deres Skjul og blev meget sjældent fremtagne og benyttede; efter Landsarkivernes Opretelse er de blevet de mest benyttede Kilder i disse. Navnlig i det københavnske Landsarkiv, hvor Besøget er stort og stadig stigende, og hvor der daglig bæres 100 Kirkebøger ind paa Læsesalen til Benyttelse af Slægtsforskerne, bærer Kirkebøgerne Mærker af Slid; de mest brugte — nogle københavnske — makuleres tydelig af den hyppige Gennembladning, og vil uundgaelig i Løbet af kortere eller længere Tid blive delvis ulæselige, hvis der ikke gøres noget for at indskrænke Brugen af dem. Nægte at udlaane dem kan man ikke; thi da vilde de ikke være til nogen Nytte. Laane dem til nogle og ikke til andre, gaar heller ikke an. Men der er dog forskellige Muligheder for at skaane dem, nemlig ved at afskrive dem eller fotografere dem, eller forsyne dem med alfabetiske Navneregistre. Afskrivning er vel nok den bedste Maade at værne Originalerne paa; man kan da gøre Indholdet mere overskueligt, og man kan udelade, hvad der maa anses for at være af ringe Betydning. Fotografering

har andre Fordele. Men begge de to Erstatninger for Originalerne er temmelig kostbare. Dog hvis Staten engang kunde finde Raad til at ofre nogle faa tusinde Kroner om Aaret til det Formaal, vilde efterhaanden de mest udsatte Eksemplarer kunne blive afskrevne eller fotograferede.

Hvad enten man nu engang naar til at afskrive eller fotografer de vigtigste af Kirkebøgerne eller ikke, bør der i alt Fald skrives alfabetiske Navneregistre til dem. Registrene vil spare megen Tid for Benytterne og indskrænke den megen Bladen i Kirkebøgerne, som de gamle møre Blade daarlig taaler.

Det er her, Overpostkontrollør Olsen har taget fat; i de sidste Aar har han forfattet Registre til adskillige københavnske Kirkebøger og derefter skænket dem til Landsarkivet.

Registrene omfatter følgende:

Frederiks tyske Kirke 1743—1892	1 Bd.
Mindre københavnske Menigheder. I.....	1 -
Indhold: Ladegaarden og Pesthuset (Krigshospitalet) 1734—67. Undervisningsanstalten paa Ladegaarden (Kø- benhavn Tvangs- og Arbejdsanstalt) 1836— 86. Abel Cathrines Stiftelse 1807—91. Børnehuset og Christianshavns Straffeanstalt 1710—1892.	
Mindre københavnske Menigheder. II.	1 Bd.
Indhold: Almindeligt Hospital 1764—1891. Frederiks Hospital 1758—1820. Staden Københavns civile Arresthus 1766— 1882. Pesthuset samt St. Hans Hospital (o: Lade- gaarden) og Claudi Rossets Stiftelse 1693— 1813.	
Vartov Menighed 1743—1891	1 -
Citadellet 1712—1891	1 -
Den kgl. Fødsels- og Plejestiftelses Daabsprotokoller 1759 —1813	1 -

Dette Registerarbejde er et fortjenstfuldt Værk, og anbragte indbundne paa Landsarkivets Læsesal er Registrene allerede til stor Glæde for Slægtforskerne.

Men skønt Arbejdet er godt og stort, er det dog kun en lille Del af det, der burde gøres; navnlig Kirkebøgerne fra Københavns gamle indre Sogne burde inden alt for længe forsynes med Registre.

Lærer *Niels Stenfeldts Gave* er en smukt indbunden, sirligt skrevet Bog i Kvart-Format, 644 Sider + XXII Sider Indledning. Titlen er: Roskilde Landemodes Retssager — Causæ — fra Reformationen til 1730.

Sjællands Bispearkiv brændte i Københavns store Ildebrand 1728, og dermed tilintetgjordes den vigtigste Kilde til Oplysning om Præster og Degne og kirkelige Forhold i de to første Aarhundreder efter Reformationen for Sjællands og Bornholms Vedkommende. Imidlertid findes der i Bispearkivet en stor Samling af Landemodeakter, begyndende 1540 og sankede sammen fra Præstegaardene i Tiden efter Branden. De indeholder mange interessante Ting; men det er ikke let at finde noget om bestemte Personer eller Sager i dem; de er meget forskelligt førte, snart mere vidtløftigt, snart kortfattet, meget lidt overskueligt og uden Registre.

Nu har Hr. Stenfeldt paataget sig det store Arbejde at uddrage af Landemodeakterne fra 1540 til 1730 de Retssager, der har været ført for denne gejstlige Ret, redigere efter de forskellige Afskrifter en sammenhængende Fremstilling og forsyne den med et alfabetisk Navneregister. Det er nøjagtigt angivet ved hver Retssag, hvilke Afskrifter der har været benyttede til Redaktionen, saaledes at det er let, hvis Anledning findes dertil, at gaa til Originalerne.

Der er herved givet nogen Erstatning for de tabte Kilder i det paagældende Tidsrum; Arbejdet vil være til stor Nytte for Folk, som søger Oplysning om gejstlige Personer i Tiden før Bispearkivets Brand, ligesom ogsaa for en kommende ny Udgave af Vibergs Præstehistorie.